

آینده پژوهی چالش‌های سازمانی فرا روی پلیس متأثر از جهانی شدن

علی رستگار^۱، صادق رضایی^۲

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۳/۲۰ تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۲/۱۲

چکیده:

زمینه و هدف: ساختار اجتماعی دایما در معرض تغییرات بی‌وقفه است و دولت‌ها و نهادهای برنامه‌ریزی اجتماعی نیز در تلاشند تا با این نوع تغییرات اجتماعی و شرایط انفجاری جدید خود را تطبیق دهند. در روند تغییرات هزاره سوم، هر روز با مفاهیم جدید و نوینی روبرو می‌شویم. که یکی از این مفاهیم مهم، واژه جهانی شدن^۳ است. در مورد این واژه نیز همانند دیگر موارد، ممکن است مواضع مختلفی اتخاذ شود. از جمله برخی آن را گذرا دانسته و اهمیت ندهند و بعضی دیگر در یک اقدام انقلابی، کلیه ساختارهای قبلی را به روش، ساختار و فناوری جدیدی تبدیل کنند. در حوزه ناجا نیز مدیران سازمان ناجا باید نسبت به چالش‌های فرا روی سازمان و مسایل مهم از این قبیل و آینده پژوهی آن در جامعه نوین، توجه مقتضی را معمول دارند. که این مهم مسئله اساسی و هدف اصلی نگارش مقاله حاضر است. ویژگی بارز عصری که ما در آن زندگی می‌کنیم، ۱. تغییرات شتابنده؛ ۲. غیرقابل پیش‌بینی بودن آینده است؛ بنابراین بی‌توجهی به آینده پژوهی و عدم شناسایی و کسب اطلاعات از فضای پیش رو، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرای اثربخش فعالیت‌های سازمان را مورد شک و تردید قرار خواهد داد و بلعکس شناخت آینده و چالش‌های فرا روی متأثر از فضای نوین، ظهور بازیگران جدید جهانی، ارتقای توان سازمان در شناخت بهتر پیچیدگی‌ها، همسویی با دیگران، غافلگیر نشدن در مقابل تغییرات تکنولوژیکی سریع و مزیت رقابتی در روند جهانی شدن را به همراه دارد. اهداف و سوالات این مقاله عبارت‌اند از اینکه: جهانی شدن چیست و روند آن چگونه است؟ با روند فعلی جهانی شدن، جامعه نوین پیش رو (جامعه اطلاعاتی) چه چشم اندازی خواهد داشت؟ برخی از چالش‌هایی که ناجا در افق آینده تا ۱۴۰۴ با آن روبه‌رو خواهد بود کدامند؟

روش: در تحقیق حاضر، که دارای جهت‌گیری کاربردی است روش تحقیق انتخاب شده، روش آمیخته و کثرت‌گرایی، شیوه گردآوری داده‌ها مطالعات کتابخانه‌ای، مشاهده اسناد و مدارک، مصاحبه به روش گروه‌های متمرکز^۴ و ابزار تجزیه و تحلیل تحقیق، تحلیل گفتمان^۵ از طریق ویرایش داده‌های حاصل از گروه‌های متمرکز و... می‌باشد.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: یافته‌های تحقیق نیز برخی چالش‌های فرا روی ناجا از دیدگاه خبرگان می‌باشد که در ابعاد و عناوین ۱. سیاسی و تقنینی؛ ۲. فرهنگی و مردم (انسانی)؛ ۳. استراتژی و ساختار؛ ۴. خدمات و کالا (اقتصادی) شناسایی تقسیم‌بندی و ارائه شده است. محقق ضمن فهرست نمودن چالش‌های محتمل، راه کارهای پیشنهادی برای رفع کاستی‌ها و چالش‌های هم‌چنین پیشنهاد ایجاد مرکز آینده پژوهی را ارائه نموده است.

کلید واژه

چالش‌های فرا روی پلیس، جهانی شدن، آینده پژوهی، چالش، جامعه اطلاعاتی.

۱ - دکتری مدیریت و مهندسی سیستم‌ها و استادیار دانشگاه علوم نظامی Rastegar1730@gmail.com

۲ - کارشناس ارشد مدیریت آموزشی

3- Globalization

4- Focus group Discussion

5- discourse Analysis

مقدمه

تغییر قانون طبیعت است و بر آن اساس، امروز با دیروز و فردا با امروز متفاوت خواهد بود؛ بنابراین ساختار اجتماعی دائماً در معرض تغییرات بی‌وقفه است و دولت‌ها و نهادهای برنامه‌ریزی اجتماعی نیز در تلاش هستند تا با این نوع تغییرات اجتماعی و شرایط انفجاری جدید خود را تطبیق دهند. از طرفی بنا بر فطرت، از بدو خلقت تا کنون اینگونه بوده و خواهد بود که رویکردهای نوین، مفاهیم متنوع، آرمان‌ها و مسائل جدید حاصل از تغییرات، اذهان جست‌وجوگر بشر را به خود مشغول داشته و هر کس از منظر خود به موضوعات پیرامونش نظر می‌اندازد و تلاش می‌کند تا با کمترین فرسایش و بیشترین بهره‌وری، از دوره جدید زندگی خود عبور کند. همان‌گونه که کرونین می‌گوید: «زندگی یک راهروی ساده و مستقیم نیست که ما در آن آزاد و بی‌دردسر گام برداریم و پیش برویم. زندگی مسیری تو در تو و پرپیچ و خم از گذرگاه‌هاست که ما باید راه خود را جست‌وجو کنیم.» (جانسون، ۱۳۷۹)

از سال‌های ۱۹۸۰ به بعد، بویژه دهه اول هزاره سوم هر روز در رسانه‌ها و جراید واژه‌های نوینی از جمله فضای سایبر، اینترنت، بانک مجازی، تجارت الکترونیک، شرکت‌های هرمی، جرائم نامحسوس و... در حال انتشار است و هر کس به فراخور حال خود، نظرو دیدگاه اختصاصی خود را درباره‌ی مفاهیم جدید سامان می‌دهد. یکی از این مفاهیم، واژه جهانی شدن^۱ است.

در مورد این واژه نیز همانند دیگر موارد، ممکن است مواضع مختلفی اتخاذ شود. از جمله: ۱. برخی آن را گذرا دانسته و اهمیت ندهند؛ ۲. بعضی صبر کنند تا چند سالی بگذرد و واکنش افراد یا کشورهای دیگر را مورد بررسی قرار دهند؛ ۳. گروهی نه خیلی عمیق و نه خیلی گذرا و صرفاً در حد تبلیغات و حرفی برای گفتن به بررسی موضوع بپردازند؛ ۴. دسته‌ای با اختصاص زمان مناسب، ضمن ریشه‌یابی، به علل و عوامل پیدایش و گسترش

موضوع مربوطه پرداخته و ضمن تحلیل فرصت‌ها و تهدیدها، به افزایش نقاط قوت و کاهش نقاط ضعف مبادرت ورزند؛ ۵. و گروهی دیگر در یک اقدام انقلابی، کلیه ساختارهای قبلی را به روش، ساختار و فناوری جدیدی تبدیل کنند. بدیهی است که تصمیم‌گیری در هر یک از موارد فوق بسته به پیشینه، شرایط فعلی، ارزش‌ها، اهداف آتی و برنامه‌ها و روش‌هایی که برای دستیابی به اهداف مد نظر قرار دارد، تفاوت خواهد کرد.

از آنجا که برای انتخاب بهترین راهکار و اجتناب از غافلگیر شدن و افتادن در دام محدودیت‌ها و چالش‌ها همواره فراکنشی عمل کردن و آینده پژوهی برای تبدیل تهدیدهای ناشی از چالش‌ها به فرصت یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین رویکردها بوده و خواهد بود؛ بنابراین مدیران ناجا^۱ باید برای عملیاتی نمودن گزینه عقلانی‌تر و علمیت‌مورد اشاره که همان گزینه آخری می‌باشد، نسبت به مسائل مهم جهانی شدن، ویژگی‌های جامعه نوین و آینده پژوهی چالش‌های فرا روی نیروی انتظامی در جامعه نوین توجه مقتضی را معمول دارند. که البته این مطلب مسئله اساسی مقاله حاضر بوده و عبارتی می‌توان گفت که موضوع مقاله حاضر عبارت است از آینده پژوهی، مطالعه و احصای چالش‌های فرا روی ناجا در افق ۱۴۰۴.

نظر به اینکه فضای کنونی متأثر از عصری است که ویژگی بارز آن، ۱. تغییرات شتابنده؛ ۲. غیرقابل پیش‌بینی بودن آینده است. و حرکت بدون آینده‌نگری و شناخت موانع و چالش‌های محتمل برای سازمان همانند حرکت خودرویی بی‌چراغ در تاریکی شب بارانی و بیابانی خطرناک است؛ بنابراین بدون توجه به آینده پژوهی و کسب اطلاعات از فضای آینده ی فرد و سازمان، جریان سیاست‌گذاری، برنامه ریزی و اجرای اثربخش فعالیت‌های سازمان مورد شک و تردید خواهد بود. از دهه ۹۰ به بعد، مطالعه در مورد آینده ی پیش رو یکی از مسائل اساسی و مهم سازمان‌ها تلقی و با استقبال فراوانی (از سوی دولت‌ها، بنگاه‌ها

و....) روبه رو شده است. و در این راستا هم اکنون بسیاری از دولت‌ها به انجام آینده نگاری روی آورده‌اند. دلیل این اهمیت هم ناشی از موارد مختلفی است از جمله:

شناخت اولویت‌های سازمان از طریق آینده پژوهی: در فضای نوین، ظهور بازیگران جدید جهانی باعث افزایش رقابت، و وابستگی به نوآوری و در نتیجه چالش‌های در حال ظهور می‌گردد. این عامل خود باعث نیاز به پژوهش‌های استراتژیک و زیر بنایی (برای برون رفت از مشکلات و چالش‌ها) بیشتری می‌شود. از آن جایی که اقدام به تحقیق و توسعه در هر حوزه‌ای بار مالی فراوانی در بر داشته و محدودیت منابع سازمان را به ناچار به اولویت‌بندی می‌کنند؛ بنابراین آینده نگاری چالش‌ها ابزاری برای کمک به شناسایی این اولویت‌ها است.

ارتقای توان سازمان در شناخت بهتر پیچیدگی‌ها: عامل دیگری که اهمیت آینده نگاری چالش‌ها را دو چندان می‌کند، افزایش پیچیدگی است. افزایش تعداد عوامل و متغیرهای درگیر در موضوعات و نزدیک‌تر شدن تعاملات و روابط درون سیستمی میان این عوامل، باعث شده است که در تصمیم‌گیری، فاکتورهای بسیاری از قبیل سیستم جهانی، منطقه‌ای، ملی و محلی، پژوهش و تکنولوژی از یک سو و اقتصاد، سیاست، فرهنگ و محیط زیست از سوی دیگر و افزایش و اثر بخش کردن شبکه‌ها، همکاری‌ها و مشارکت‌ها در نظر گرفته شود (مارتین^۱، ۲۰۰۲ و مایلس^۲، ۲۰۰۳) که آینده‌پژوهی در شناخت و مدیریت این پیچیدگی می‌تواند کمک شایانی کند.

اثر هزاره و هم‌سویی با دیگران: دولت‌ها در تمام جهان تلاش کردند تا دست کم در ظاهر هم که شده، خود را در حال آماده سازی برای رویارویی با فرصت‌ها و چالش‌های سده ۲۱ نشان بدهند. این عامل نیز می‌تواند تا حدودی افزایش فوق العاده و با اهمیت مطالعات آینده را نشان دهد (کینان^۳، ۲۰۰۳)

1 - Martin

2 - Miles

3 - Keenan

مزیت رقابتی در روند جهانی شدن: تغییرات گسترده فناوری و سازمانی، همانند اهمیت روبه افزایش قابلیت‌های یادگیری و استفاده از دانش، به طور گسترده‌ای قواعد بازی را تغییر داده است؛ بنابراین دولت‌ها برای کاهش چالش‌ها، مجبور هستند بخشی از وظایف گذشته خود را کنار بگذارند و مسئولیت‌ها و وظایف تازه‌ای را عهده‌دار شوند. (هاواس^۱، ۲۰۰۲)

غافلگیر نشدن در مقابل تغییرات تکنولوژیکی سریع: سرعت تغییرات و ظهور چالش‌ها بقدری زیاد است که پیش از آنکه سیاست‌گذاران بتوانند کاملاً با مکانیسم‌های کاری (مفیدی) از تغییرات تکنولوژیکی آگاه شوند و از تبعات اجتماعی اقتصادی این تغییرات مطلع شوند تا سیاست‌های مناسبی را تدوین کنند، این تغییرات رخ می‌دهند بنابراین آینده پژوهی چالش‌ها مانع از غافلگیر شدن خواهد شد.

دغدغه‌های اجتماعی درباره تکنولوژی‌های نو: سیاست‌گذاران همچنین مجبورند با چالش‌ها و دغدغه‌های فزاینده اجتماعی در مورد تکنولوژی‌های نو روبه رو شوند. هاواس نتیجه می‌گیرد که سیاست‌گذاران در تلاش برای یافتن راه‌حلی برای این چالش‌ها، نیازمند بهره‌گیری از روش‌های مشارکتی شفاف، که نگاه روبه جلو را در دستور کار خود قرار می‌دهد، خواهند بود. او معتقد است که: آینده پژوهی و آینده‌نگاری ابزار اثر بخشی در این زمینه است. (هاواس، ۲۰۰۲)

سوالات اساسی که دغدغه‌ی اساسی این تحقیق بوده و بدیهی است که پاسخ آن می‌تواند برای مدیریت ناجا در فضای پیش رو بسیار مهم و حیاتی باشد. عبارت‌اند از اینکه جهانی شدن چیست و روند آن چگونه است؟ با روند فعلی جهانی شدن، جامعه نوین پیش رو (جامعه اطلاعاتی) چه چشم‌اندازی خواهد داشت؟ ناجا در جامعه مزبور و در افق آینده (۱۴۰۴) با چه چالش‌هایی روبرو خواهد بود؟

جهانی شدن و روند آن: از دهه ۱۹۷۰ در غرب، به ویژه در کشورهای پیشرفته، تحول عظیمی در حوزه اطلاع‌رسانی صورت گرفته است. در دهه ۱۹۸۰ رایانه^۱ وارد کارخانه‌ها و ادارات شد، تشکیلات اقتصادی دارای بخش اطلاع‌رسانی شد، و دادو ستدهای جهانی به صورت شبانه روزی از طریق شبکه‌های ارتباطی تسریع کننده به سمت بی‌نیازی از کاغذ پیش رفت. (تافلر، ۱۳۸۵: ۲۵) همانگونه که مطالعات تاریخی زندگی بشری نشان می‌دهد اگر کالایی در کارخانه‌ای تولید شود، یا روشی در گوشه‌ای از جهان تدوین شود، توانایی‌های آن بر سایر نقاط نیز تأثیر گذار خواهد بود و نمی‌تواند محبوس بماند؛ یعنی اگر جهان را یک سطح در هم تنیده و گسترده قلمداد کنیم، آنگاه هر نقطه‌ای از عالم می‌تواند سایر بخش‌ها را تحت تأثیر خود قرار دهد. قدر مسلم جهانی شدن نیز یک واقعه‌ی مقطعی نبوده بلکه بیشتر یک روند محسوب می‌شود که به همان نهاد بشر بر می‌گردد. برخی از صاحب نظران این روند را در پنج بخش تقسیم بندی نموده‌اند: (ایران زاده، ، ۱۳۸۰)

۱- دهه‌ی ۱۹۹۰ تاکنون، اهمیت شرکت‌ها در نظام جهانی شدن بیش از اهمیت دولت‌ها شده است و کشورها بر حسب شرکت‌های خود شناخته می‌شوند، به عنوان مثال در آمد شرکت DELL در سال ۲۰۰۵، به ۵۶ میلیارد دلار و سود خالص آن به بیش از ۱۰ میلیارد دلار رسید. ، و یا فروش شرکت جنرال موتورز (۱۷۸ میلیارد دلار در سال) تقریباً معادل تولید ناخالص ملی ۴۰ کشور در حال توسعه است.

۲- روند دوم، گستردگی و به هم پیوستگی بازارهای پولی، مالی و بورس جهانی است.

۳- گسترش ارتباطات ماهواره‌ی و شبکه‌های رایانه‌ای و در نتیجه گسترش داد و ستدهای فرهنگی و اطلاعاتی در سطح جهانی است. پژوهش‌های جدید نشان می‌دهد که در زمینه استفاده از اینترنت، سوئد مقام اول و آمریکا مقام دوم را در جهان دارند و یک سوم جمعیت جهان از اینترنت استفاده می‌کنند، این رقم در آفریقا به یک ششم جمعیت

می‌رسد. ۹۰ درصد مردم سوئد و ۷۵ درصد آمریکایی‌ها به استفاده از اینترنت عادت دارند. یمن، در خاورمیانه، پس از دو کشور آفریقایی زیمبابوه و بورکینافاسو در انتهای فهرست استفاده از اینترنت جای گرفته، سنگاپور سریع‌ترین اینترنت جهان را در اختیار دارد و اقتصاد ایرلند از اینترنت بیشترین بهره را برده است بطوریکه ۱۵ درصد تولید خالص داخلی این کشور را در سال‌های بین ۲۰۰۷ و ۲۰۱۰ صادرات مبتنی بر ارتباطات و اینترنت تشکیل می‌دهد. <http://www.ghatreh.com/news/nn11416491>

۴- گسترش شبکه‌ی حمل و نقل بین‌المللی و کاهش شدید هزینه‌های آن. به طوری که شاخص هزینه‌ها از سال ۱۹۲۰ تا سال ۱۹۹۰، از ۱۰۰ دلار به ۱۸ دلار تقلیل یافته، هزینه‌ی مسافرت هوایی بر مبنای نفر/ مایل از ۶۸٪ و در سال ۱۹۳۰ به ۱۱٪ دلار در سال ۱۹۹۰ کاهش یافته و قیمت رایانه نیز با وجود پیشرفت‌های چشم‌گیر در سرعت پردازش و تحولات کیفی در قابلیت‌های آن، طی سی سال گذشته تقریباً ۱۲۵ برابر تقلیل یافته است.

۵- تقسیم کار گسترده در همه‌ی شاخه‌ها بویژه در سطح جهانی که این امر به افزایش کیفیت محصول و کاهش شدید هزینه‌ها منجر شده است. (صنایعی و فتحی، ۱۳۸۰) اما اینکه جهانی شدن واقعا از چه زمانی آغاز شده باید به نهاد بشر مراجعه کرد و بعد اجتماعی بودنش، و بنا بر این تفاسیر می‌توان گفت مولفه جهانی شدن همزاد بشر بوده و همواره همراه وی خواهد بود.

مفهوم جهانی شدن: جهانی شدن فرآیندی سریع متنوع و قدرتمند است که در جنبه‌های فرهنگی، اقتصادی، نظامی، سیاسی، ورزشی و اجتماعی در حال توسعه چشم‌گیر بوده و جامعه جهانی در حال به وقوع پیوستن است. (عمام، ۱۳۸۰) جان تالینسون در تعریف جهانی شدن می‌گوید: "جهانی شدن در فرآیند توسعه سریع پیوندهای پیچیده میان جوامع، فرهنگ‌ها، نهادها و افراد در تمامی نقاط جهانی معنا پیدا می‌کند" و هاروی جهانی شدن را متضمن دو عنصر "فردگی در زمان و مکان" و "کاستن از فاصله‌ها" می‌داند. وازن و یشارد

جهانی شدن را حاصل تلاش دراز مدت برای ترکیب مجموعه‌ای از ابعاد جهانی زندگی با اقتصاد، سیاست و فرهنگ ملت‌ها می‌داند. از نظر مک‌گرو جهانی شدن عبارت است از گسترش روابط متنوع و متقابل بین دولت‌ها و جوامع که به ایجاد نظام جهانی کنونی انجامیده، فرآیندی که بر آن رخدادها، تصمیم‌ها و فعالیت‌ها در یک بخش از جهان می‌تواند پیامدهای مهمی برای افراد و جوامع در بخش کاملاً مجزایی از جهان، در برداشته باشد. آنتونی گیدنر جهانی شدن را تقویت مناسبات اجتماعی دانسته که محل‌های جغرافیایی دور از هم را چنان به هم ربط می‌دهد که هر واقعه محلی تحت تأثیر رویدادی که با آن فرسنگ‌ها فاصله دارد شکل می‌گیرد. جان‌گری فیلسوف سیاسی و یکی از منتقدان جهانی شدن، جهانی شدن را صرفاً پدیده‌ای اقتصادی می‌داند آن را چنین تعریف می‌کند: "شکلی نابهنجار و بدوی از مدرنیته که به سراسر جهان فرافکنده شده است". (شکرخواه، ۱۳۸۴)

به هر حال می‌توان گفت مفهوم جهانی شدن به مجموعه فرآیندهای پیچیده‌ای اطلاق می‌شود که به موجب آن دولتهای ملی به نحو فزاینده‌ای به یکدیگر مرتبط و وابسته می‌شوند و جهانی شدن در واقع همکاری آگاهانه و یا الزامی ملت‌ها و فرهنگ‌ها جهت زیستن در یک جامعه واحد جهانی است. (هابرماس، ۱۳۸۰) مانوئل کاستلز، جهانی شدن را ظهور نوعی جامعه‌ی شبکه‌ای می‌داند که در ادامه حرکت سرمایه داری، اقتصاد بهینه، جامعه و فرهنگ را در بر می‌گیرد. (زاهدی، ۱۳۸۰) با جمع بندی نظرات پنج مفهوم ذیل استنباط می‌شود:

۱. جهانی شدن به عنوان بین‌المللی شدن است؛
۲. جهانی شدن به عنوان باز شدن مرزها یا حذف مرزها است؛
۳. جهانی شدن به عنوان یک فرایند انتقال سرمایه به قدرتمندان یا حداقل به بهترین بازیگران خواهد بود؛
۴. جهانی شدن به عنوان ایدئولوژی جهانی و همسان سازی تفکر است؛
۵. جهانی شدن به عنوان یک پدیده‌ی علت و معمولی در یکسان سازی همه آحاد مردم، قدم بر می‌دارد. (یاوری، ۱۳۸۵)

جامعه اطلاعاتی: جامعه‌ای را که در آن کیفیت زندگی، گستره دگرگونی اجتماعی، و توسعه اقتصادی به گونه‌ای روزافزون به اطلاعات و بهره‌وری از آن متکی خواهد بود

جامعه اطلاعاتی می‌گویند. در این جامعه، استانداردهای زندگی و الگوهای کار و فراغت، نظام آموزشی، و فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی از پیشرفت اطلاعات و دانش فنی تأثیر می‌پذیرد. نشانه این امر، تولید رو به گسترش کالاها و خدمات مرتبط با اطلاعات و اشاعه آنها از طریق حلقه گسترده‌ای از رسانه‌ها، به‌ویژه فناوری‌های چندرسانه‌ای الکترونیکی، و به‌طور کلی غلبه فناوری اطلاعات در امر ذخیره، پردازش، و انتقال اطلاعات است. (محسنی، ۱۳۸۰)

چشم‌انداز جامعه اطلاعاتی: روند گذشته و مطالعات آینده‌نگاری نشان

می‌دهد که در جامعه اطلاعاتی:

- جامعه دانش‌بنیاد می‌شود؛ گردش اطلاعات شریان اصلی حیات جامعه است؛ ارتباطات وسیع و پیچیده می‌شود؛ اطلاعات به کالا تبدیل می‌شود و کاهش فاصله جغرافیایی وزمانی حتمی است (سلطانی، ۱۳۸۷: ۱۲۳) از طرفی تغییر بنیادین در نحوه تولید ثروت (تبدیل منابع سنتی اقتصاد (منابع اولیه/ منابع فیزیکی) به خبرگی و مهارت‌های انسانی)؛ تحول در مفاهیم و شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، مدیریت و سازماندهی؛ شمول سرمایه این دوره بر دارایی‌های نامشهود، تحقیقات، مهارت، دانش و نوآوری؛ تغییر در ساختار و ماهیت اشتغال، تبدیل عملکرد سنتی به کارکرد دائمی مبتنی بر یادگیری مداوم؛ تأکید فراوان بر آموزش دمکراتیک و فراگیرمحور، تقویت مهارت‌های فناوری اطلاعات و گسترش مشاغل جدید با ارزش افزایی بالا؛ تضعیف سریع وزوال عوامل پایداری سیستم‌های بسته اقتصادی، اجتماعی و سیاسی؛ تغییر مؤلفه‌های اقتدار خصوصاً عوامل مؤثر در قدرت سیاسی حکومت‌ها و توزیع قدرت در جوامع؛ افزایش چشمگیر پیچیدگی در مسائل جهانی و تعاملات بین‌المللی اقتصادی و اجتماعی؛ سرعت به عنوان استراتژی حرکت به چشم خواهد خورد. (رجایی، ۱۳۸۰)

ویژگی های جامعه اطلاعاتی.

صاحب نظران علم اطلاع رسانی ویژگی های متعددی از جامعه اطلاعاتی و ظواهر آن ارائه داده اند که مهم ترین آنها عبارتند از: ۱. ویژگی اقتصادی؛ ۲. ویژگی فنی؛ ۳. ویژگی حرفه ای؛ ۴. ویژگی مکانی؛ ۵. ویژگی فرهنگی است. که ذیلا مورد بحث و بررسی قرار می دهیم.

نمودار ۱: ابعاد ویژگی های جامعه اطلاعاتی (محقق برگرفته از محسنی، ۱۳۸۰)

الف) ویژگی اقتصادی: رویکرد اقتصادی به نقش روزافزون اطلاعات در فرایند تولید، توزیع، و مصرف، به ویژه در زمینه نوآوری و رقابت اشاره دارد. جامعه اطلاعاتی نوع جدیدی از تقسیم کار را مطرح می کند و در نتیجه مشاغلی از میان می رود و مشاغل جدیدی پدید می آید؛ البته ساختار اقتصادی، ناگزیر، خود را با حوزه های تازه هماهنگ می کند. در این جوامع، اطلاعات منبعی اقتصادی تلقی می شود. سازمان ها برای افزایش کارایی خود بر استفاده بیشتر از اطلاعات تأکید می ورزند تا نوآوری ها تقویت گردد، موقعیت اقتصادی و رقابت طلبانه آنها بهبود یابد، و سبب ارتقای کیفیت ابزارها و خدمات شود. (محسنی؛ ۱۳۸۰)

ب) ویژگی حرفه ای: در جامعه اطلاعاتی از کارهایی که قدرت جسمی و مهارت های یدی را می طلبد، کاسته و به کارهایی با مهارت بالا مانند تعلیم و تربیت، امور اداری، و کلیه کارهایی که اطلاعات را جهت انجام بهتر فعالیت ها درخواست می کنند، تبدیل می شود. امروزه، تنها اقلیتی رو به کاهش از نیروی کار، در کارخانه کار می کنند و

بازار کار به وسیله شاغلان بخش اطلاعات تسخیر شده است. تغییر مشاغل و توزیع آنها مرکز ثقل بیشتر نظریه‌های معتبر در مورد جامعه اطلاعاتی است. (همان)

ج) ویژگی مکانی: در جامعه اطلاعاتی، شبکه‌های اطلاعاتی نقاط دور دست را با یکدیگر مرتبط می‌کنند. این شبکه‌ها گروه‌های مختلف سراسر جهان را در کمترین زمان ممکن و به بهترین شکل به یکدیگر پیوند می‌دهند و افراد می‌توانند دانش و تخصص خود را با یکدیگر مبادله کنند، به مشاوره بپردازند، اهمیت راهبردی اطلاعات، تأمین زیرساخت‌های اطلاعاتی، رشد اطلاعات قابل مبادله و یکی شدن سراسری اقتصاد، همگی بر مرکزیت شبکه‌های اطلاعاتی - ارتباطی، و اتصال شهرها، مناطق، ملت‌ها، قاره‌ها، و سراسر جهان تأکید دارد و این تأکید بیشتر بر گردش اطلاعات در مسیر بزرگراه‌های اطلاعاتی و الکترونیکی است. (کوشا، ۱۳۷۹)

د) ویژگی فرهنگی: از لحاظ فرهنگی، دانش مبتنی بر سرمایه به تدریج جای خود را به سرمایه مبتنی بر دانش داده است و آگاهی نوعی سرمایه فرهنگی تلقی می‌شود و بدین ترتیب، اهمیتی که دنیای گذشته برای سرمایه مالی قائل بود تقلیل یافته و سرمایه‌های مبتنی بر آگاهی از اهمیت بیشتری برخوردار شده است. از نخستین ویژگی‌های جوامع اطلاعاتی ایجاد تحول در ارزش‌های فرهنگی، اخلاقیات، و آداب و رسوم است. آنچه هم‌زمان با پیدایش و توسعه جوامع اطلاعاتی در دنیا مطرح شده تحمل و مُدارای فرهنگی است که ناشی از شناخت بیشتر است. با فزونی شناخت در حوزه آگاهی‌های فرهنگی، ساختار ارزشی و در نتیجه اخلاقیات و آداب و رسوم به گونه بارزی متحول می‌شود. (محسنی، ۱۳۸۰)

و) ویژگی فنی: نخستین خصیصه در این گروه، تشکیل رسانه‌هاست که نظامی فراگیر، جامع، و گسترده را به همراه آورده و کاملاً مسلط بر حیات انسان است؛ و این خود ترکیبی از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، رایانه، دورنگار، چاپگر، ویدئو، ماهواره، تلویزیون، و جز آن است. ویژگی دیگر این نظام دو سویه بودن آن است که مخاطب را از وضعیتی

منفعل خارج می‌کند و به‌طور مؤثر در فرایند ارتباط شرکت می‌دهد. رشد اندیشه، پیدایش حق اظهار نظر، و حق رأی در نتیجه تمرین برخورد فعال و مسئولانه در زمینه‌های اجتماعی از آثار ارتباط دوسویه است که نتایج سیاسی و فرهنگی به‌دنبال دارد. (کاستلز، ۱۳۸۰)

خصیصه دیگر این فناوری پویایی است. یعنی ارتباط از هر جا، یا هر کس، و در هر حال امکان‌پذیر است، که نمونه آن تلفن همراه است. تبدیل‌پذیری، خاصیت دیگر این نوع رسانه‌های ارتباطی است. امروزه، به راحتی می‌توان پیام‌ها را از صورتی به صورتی دیگر تبدیل کرد. اتصال‌پذیری نیز خاصیت دیگری است؛ یعنی هر وسیله ارتباطی را می‌توان به وسیله ارتباطی دیگر متصل کرد و ارتباط میان مسافت‌های دور را برقرار ساخت. سرانجام، جهان شمول بودن از مهم‌ترین خصوصیات وسایل ارتباطی نوین است؛ به این معنی که شبکه‌ها به تدریج سراسر سیاره زمین را پوشش داده و بسترهای تشکیل دهکده جهانی و جهانی شدن را مهیا کرده و در واقع مرزهای جغرافی و سیاسی را در می‌نوردند. فناوری‌های اطلاعاتی امکان می‌دهند که طراحی و ساخت کالا با بهترین کیفیت و کمترین زمان به‌طور خودکار انجام پذیرد و خط تولید چنان انعطاف‌پذیر شود که به راحتی بتوان، با خط تولید واحدی، چند نوع کالا تولید کرد. (کیا، ۱۳۷۸)

مفهوم آینده نگاری: در مورد آینده واژگان بسیاری به کار می‌رود، واژگانی همچون «آینده پژوهی»^۱، «آینده اندیشی»^۲، «قلمرو آینده»^۳، «پیش بینی»^۴، «آینده نگاری» و «آینده شناسی»^۵. هر یک از این واژگان وابسته و برآمده از تئوری و پیش فرض‌های گوناگونی است. (ملکی فر و همکاران، ۱۳۸۵) آینده نگاری عبارت است از تلاشی نظام‌مند برای نگاه به آینده بلندمدت در حوزه‌های دانش، فناوری، اقتصاد، محیط زیست و جامعه که با هدف شناسایی فناوری‌های نوظهور و تعیین آن دسته از بخش‌هایی

1- futures study

2 -futures

3 -futures field

4 -forecasting

5- futurology

که سرمایه گذاری در آنها احتمال سود دهی اقتصادی و اجتماعی بیشتری دارد. در واقع آینده نگاری رویکردی است برای شناخت و ایجاد آمادگی برای آینده و به کار بردن منابع موجود به بهترین وجه ممکن، در راستای ارزشهایی که طی آن روشهای کمی و کیفی توأمان به کار گرفته می شوند. از جمله دستاوردهای آینده نگاری ملی می توان به دستیابی به دیدگاه مشترک در سطح ملی، همگامی بیشتر بخش خصوصی و دولتی، تعیین اولویت های کشور، آماده سازی کشور برای آینده، برقراری ارتباطات واقعی بین دانشگاه، نظام آموزشی و جامعه و دولت، ایجاد فرهنگ جامع نگری و آینده نگری و ایجاد چشم انداز آینده، باشد. (مایلس، ۲۰۰۳)

آینده نگری فرایندی است که به کمک تلاش های نظام مند به دوره هایی طولانی تر از آینده علم، فناوری، اقتصاد و محیط زیست و جامعه نگاه می کند و در این مسیر به دنبال «مشخص کردن فناوری های عام نوظهور» و «تعیین کردن آن دسته از بخش های زیر بنایی تحقیقات راهبردی است که احتمال ثمردهی و سود دهی اقتصادی و اجتماعی بیشتری دارد». (گرانواد^۱، ۲۰۰۳) از طرف دیگر می توان گفت آینده نگری فرایندی است که طی آن درک کامل تری از نیروهای شکل دهنده آینده بلند مدت پیدا می شود. آن نیروهای شکل دهنده در تدوین و تنظیم سیاست، برنامه ریزی و تصمیم گیری در نظر گرفته می شود.

روش شناسی آینده نگاری: یکی از ابعاد مهم مطالعات آینده، روش شناسی آن است. فایده روش های آینده نگاری را می توان کشف، خلق و امتحان دیدگاه ها و آرماهای مطلوب و ممکن آینده دانست. داشتن یک آرمان برای آینده در اتخاذ سیاست ها، استراتژی ها و برنامه ها می تواند مفید باشد و در نهایت می تواند احتمال وقوع آینده مطلوب را بیشتر کند. از جمله این روش ها می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

سناریو نویسی^۱، مدل سازی^۲، درخت‌های تصمیم‌گیری^۳، شبیه‌سازی^۴، بررسی روندها^۵، تحلیل روند، پایش روند، برون‌یابی روند، روش دلفی^۶، پیش‌نگری^۷، تحلیل شکلی^۸، منطق موقعیت^۹، روش دیده‌بانی دیده‌بانی، مشاوره و هم‌فکری، تمرکزگروهی^{۱۰}، تحلیل تاریخی، توفان فکری «هم‌اندیشی»، چشم‌انداز پردازی و مطالعات ترازیبایی (واگار، ۱۹۹۶: به نقل از قدیری)

چالش: کاربرد واژه «چالش» تا اواسط دهه ۱۳۷۰ ه.ش چندان رایج نبود. در اغلب اوقات «چالش» را معادل چلنج^{۱۱} تلقی می‌کنند، اندک‌تاملی در کاربرد این واژه در متون و محاورات، نشان می‌دهد معانی متفاوت و مختلفی از این لفظ مورد نظر بوده که با معنای چلنج انطباق کامل ندارند. (حسینی، ۳۸۸: WWW.howze.ir/56734&45psd%)

فرهنگ فارسی دکتر محمد معین، «چالش» را برگرفته از لغت «چال» - به معنی گودال، آشیانه مرغان و عمیق ذکر می‌کند؛ و برای «چالش» نیز سه معنی برمی‌شمارد: ۱. رفتن با ناز و خرام، جولان ۲. مباشرت، جماع ۳. زدوخورد، جنگ و جدال. سپس فعل «چالش کردن» را به «زد و خورد کردن» و «جنگ و جدال کردن» معنی می‌کند. (معین، ۱۳۶۳)

در فرهنگ آریان پورذیل واژه چلنج، دو معنی ذکر شده است: ۱- a defiance: نافرمانی، تمرد، اعتراض.

۲- a call to combat: دعوت به مبارزه (مبارزه‌طلبی). (دلگشا^{۱۲}، ۱۳۸۲)،

-
- 1 - scenario
 - 2 - model macking
 - 3 - decision tree
 - 4 -simulation
 - 5 - trend exploration
 - 6 - Delphi method
 - 7 - forecasting
 - 8 - morphological analysis
 - 9 - situational logic
 - 10 -fucus grop
 - 11 - Challenge
 - 12 -Delgosha bahramng

اما فرهنگ آکسفورد (۲۰۰۳)، واژه Challenge را چنین معنی کرده است: Challenge به «وضعیت و پدیده‌ای جدید و دشوار که مواجهه با آن تلاشی سخت و تعیین کننده را ایجاب کند» اطلاق می‌شود و در حالت مصدری، به معنی «زیرسوال کشیدن و ایجاد تردید در امری است از جنبه حقیقت، ارزش یا قدرت و توان آن.» (باطنی، ۱۳۸۲)

در محاورات مدیریتی نیز اغلب گفته میشود مدیریت در انتخاب هدف برای سازمان باید اهدافی را انتخاب کند که ۱. قابل اندازه گیری (کمی و کیفی) ۲. چالشی باشند. منظور از چالش، رقابتی بودن و به تکاپو و داشتن سازمان است به تعبیری اهداف چالشی انسان را به تکاپو و جنب جوش و داشته و تلاش انسان بیشتر می‌شود. بنابراین منظور ما از چالش‌های آینده ناجا مسائل و مواردی است که انگیزش درونی و تلاش بیرونی فرماندهان و مدیران را برای دفع و رفع آنها شعله ور می‌سازد. (خداداد حسینی، ۱۳۸۵)

روش

در تحقیق حاضر، که دارای جهت گیری کاربردی است روش تحقیق انتخاب شده، روش آمیخته و ترکیبی است، و اساس کار، بر بهره گیری و استفاده از نظر خبرگان و صاحب نظران بوده است به عبارتی میل پژوهش به سمت ژرفانگری و احتراز از پهنانگری است. شیوه گردآوری داده‌ها مطالعات کتابخانه‌ای، مشاهده اسناد و مدارک، مصاحبه به روش گروه‌های متمرکز^۱ و ابزار تجزیه و تحلیل تحقیق، تحلیل گفتمان^۲ از طریق ویرایش داده‌های حاصل از گروه‌های متمرکز و روش دلفی فازی می‌باشد بدین ترتیب که پس از انجام مطالعات اولیه که با استفاده از مطالعه پایان نامه‌ها، مقالات، کتب مرتبط و سایت‌های اینترنتی حوزه پلیسی و فضای آینده صورت گرفت، محقق سوالات زیادی را بصورت باز و نیمه باز طراحی و آماده کرده که در گروه‌های متمرکز مطرح و به بحث گذاشته شد. نتایج مستخرجه از گروه‌های متمرکز با استفاده از روش تحلیل گفتمان دسته بندی و سپس با روش دلفی فازی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که پس از بررسی

1- Focus group Discussion

2-discourse Analysis

نهایی و بر اساس مدل دفت و تغییرات و تجربیات محقق در حوزه های آمده در ذیل ارائه شد.

تحلیل جمعیت شناسی تحقیق

وضعیت جامعه آماری موصوف که از نظرات ایشان در گروه های متمرکز استفاده شده از نظر تعداد و توزیع در زیر مشاهده می شود.

الف - جنسیت مصاحبه شوندگان

جدول ۱: جنسیت مصاحبه شوندگان

جنس	فراوانی	درصد
مرد	۶۰	۹۱
زن	۶	۹
جمع کل	۶۶	۱۰۰

مطابق داده های جدول فوق ۹۱ درصد پاسخ دهندگان مرد و ۹ درصد آنها زن بوده اند.

ب - مشخصات تحصیلی مصاحبه شوندگان

جدول ۲: مشخصات تحصیلی مصاحبه شوندگان

تحصیلات	فراوانی	درصد
دکتری	۳۴	۵۱
کارشناسی ارشد	۲۵	۳۸
کارشناسی	۷	۱۱
جمع کل	۶۶	۱۰۰

بر اساس جدول بالا ۵۱ درصد جامعه آماری انتخاب شده دارای مدرک دکتری و ۳۸ درصد کارشناسی ارشد و مابقی کارشناسی بوده اند.

ج- تجربه خدمتی مدیریتی:

جدول ۳: تجربه خدمتی مدیریتی

سنوات مدیریتی	فراوانی	درصد
زیر ۱۵ سال	۳	۵
۱۶-۲۰	۱۶	۲۴
۲۱-۲۵	۱۶	۲۴
۲۶-۳۰	۱۹	۲۹
بالای ۳۰ سال	۱۲	۱۸
جمع کل	۶۶	۱۰۰

بر اساس داده های بالا ۹۵ درصد جامعه آماری انتخاب شده دارای بیش از ۱۶ سال سابقه مرتبط با موضوع و ۷۵٫۵ درصد از آنها بالای ۲۰ سال تجربه را در کارنامه خود دارا هستند.

رسته خدمتی و تخصص

جدول ۴: رسته خدمتی و تخصص

موضوع خدمتی	فراوانی	درصد	موضوع خدمتی	فراوانی	درصد
پلیس آگاهی	۹	۱۴	پلیس راهور	۶	۹
پلیس پیشگیری و مرز	۱۸	۲۷	پلیس امنیت و مواد مخدر	۱۰	۱۵
پلیس فتا	۷	۱۱	حوزه پشتیبانی، مدیریت و آموزش	۱۶	۲۴
جمع کل	۶۶	۱۰۰			

خبرگان از نظر موضوع تخصص، بر اساس داده های جدول فوق ۱۴ درصد از پلیس آگاهی، ۲۷ درصد از پلیس پیشگیری و فرماندهی مرزبانی، ۱۱ درصد از پلیس فتا، ۹ درصد از پلیس راهور و ۱۵ درصد از پلیس اطلاعات و امنیت و پلیس مبارزه با مواد مخدر و مابقی خبرگان از پیش کسوتان حوزه مدیریت و آموزش انتخاب شده اند. (توضیح اینکه برخی از خبرگان در چند بعد دارای تخصص و مهارت بوده اند مثلاً هم مدرس دانشگاه بوده و دارای سابقه آموزشی بوده و هم مدیر ارشد یکی از پلیس ها تخصصی بوده).

یافته‌ها (چالش‌های فراوری پلیس):

در این بخش چالش‌های احصا شده به صورت دسته بندی شده و در ابعاد مختلف ارائه می‌شود.

۱-۷- چالش‌های احصا شده در حوزه فناوری (تکنولوژی)

جدول ۵: چالش‌های احصا شده به روش کیفی در حوزه فناوری

ردیف	چالش
۱	تغییر و تحول در نحوه خدمات و ارتقاء سطح انتظارات جامعه از پلیس برای ارائه خدمات بصورت الکترونیکی (سامانه‌های اطلاعاتی و در فضای مجازی) متناسب با جامعه اطلاعاتی و عدم رضایت جامعه از روش‌های سنتی یکی از چالش‌های اساسی پلیس می‌باشد.
۲	رشد نمایی و غیر قابل کنترل جرائم جدید و ضد فرهنگی سازماندهی شده در فضای مجازی و الکترونیکی و کافی نبودن فعالیت‌های پیشگیری وضعی پلیس در این حوزه.
۳	برنامه‌ریزی هدفمند شبکه‌های وب مخالفان و تبلیغ رسانه‌ای و سایبری سازمان‌های تروریستی فرقه‌ای از چالش‌های اساسی آینده پلیس محسوب می‌شود.
۴	انبوه زدایی در منابع تولید جرایم در حال رشد و پیدایش لابراتوارهای خانگی برای تولید مواد مخدر و دیگر جرایم با استفاده از فناوری‌های جدید
۶	حجیم و متنوع شدن ماموریت‌های روزانه ناجا بدلیل پیچیدگی و توسعه فرایندهای جدید خدماتی، تجارت و رشد کمی جمعیت، و پراکندگی ماموریت‌ها به وسعت کل کشور و حتی جهان و پیشرفت نابرابر پلیس در این زمینه.
۷	ضعف نظارت بر اتباع خارجی در شان فضای آینده (نبود ساختار شبکه‌ای منسجم برای نظارت مؤثر بر اتباع بیگانه شامل افاغنه، گردشگران زیارتی، سیاحتی و... از رویکرد امنیت ملی و کلان‌شهری)
۸	نبود راهبردی یکپارچه و منسجم در استفاده از سامانه‌های اطلاعاتی برای حمایت زیربنایی ناجا از حقوق شهروندی در فضای سایبر پلیس را دچار چالش می‌نماید.
۹	نبود نقشه راه منسجم برای نهادینه سازی زیرساخت‌های توسعه مهندسی انتظامی فضای سایبر در ساختار مدیریت پیشگیرانه تهدیدات امنیت اجتماعی
۱۰	آمار رو به رشد و ولع استفاده از فناوری‌ها در زندگی روزمره مانند تجهیزات خود پرداز، درب‌های الکترونیکی، رایانه و... بدون آماده سازی زمینه‌های فرهنگی و قانونی آن بشدت کاهش کیفیت در ماموریت و خدمات انتظامی را در پی دارد.

جدول ۶: میانگین نظرات خبرگان حوزه فناوری محاسبه شده به روش دلفی فازی

میانگین نظرات حداقلی	میانگین نظرات محتمل	میانگین نظرات حداکثری
۶,۵۵ (معیار ۳)	۷,۶۸ (معیار ۵)	۸,۶۹ (معیار ۷)

تجزیه و تحلیل:

با توجه به نتایج و اطلاعات بدست آمده می توان گفت از نظر خبرگان کلیه چالش های مستخرجه در حوزه فناوری چالش های ۱۰ سال آینده ناجا بوده که باید برای مدیریت و برون رفت از آنها مسئولان مرتبط برنامه ریزی و تدبیر لازم را پیش بینی و عملیاتی کنند.

۲-۷- چالش های آینده ناجا در حوزه فرهنگی و منابع انسانی

جدول ۷: چالش های احصا شده در حوزه فرهنگی و منابع انسانی به روش کیفی

ردیف	شرح چالش
۱	نبود تفکر راهبردی (استراتژیک) و تکیه بر رهبری فنی و تاکتیکی با آثار کوتاه مدت و مسکنی در بین مدیران ناجا و مدیران دولتی مرتبط با حوزه امنیت داخلی
۲	تمایل به اینرسی، ایستایی و ترس و نگرانی از تغییر و تلاطم در کارکنان و مدیران ناجا و مدیران دولتی مرتبط با حوزه امنیت داخلی
۳	در فضای آینده شکاف بین پیچیدگی سازمان و محیط در حال افزایش است ولیکن رویکردهای سنتی فعلی مدیران سازمان ناجا به دنبال ساده سازی و عقلانیت گرایی و احتراز از پیچیدگی است
۴	عدم جوانگرایی و بی توجهی به نقش افسران و کارکنان جوان و خوش فکر و حاکمیت نگرش کهنه کاران به دلیل رویکرد سلسله مراتبی و نظامی از بالا به پایین
۵	عدم آشنایی مدیران ناجا و مدیران دولتی مرتبط با حوزه امنیت داخلی با رویکرد های مدیریت نوین و ابزارهای آن (OR-MADM-MODM-IS-SD, future study Innovation, ...)
۶	کم توجهی به نقش مطالعات آینده اندیشی و آینده نگاری و مدیریت دانش در سازمان های آینده و نبود آشنایی مدیران و فرماندهان ناجا با این دانش و مهارت بمنظور ساختن آینده.
۷	انقلاب و دگرگونی در مفاهیم اجتماعی، مثلا سرمایه اجتماعی، جامعه محوری، مردم سالاری و ...
۸	گذار از وظیفه گرایی به سوی فرایندگرایی و ماموریت گرایی در سازمانهای آینده مخصوصا در ناجا، فرایندگرایی، مشتری را در مرکز دایره همه فعالیت ها قرار می دهد و هدف همگان جلب خشنودی و برآوردن نیازهای او خواهد بود و چالش اساسی در ناجا عدم توجه به این تغییر مهم است

۹	نبود راهبرد درست سازمانی و عدم وجود دید شش وجهی و سیستمی در مدیران ناجا
۱۰	نیاز جوامع جدید به امنیت ایجابی در جامعه: در حال حاضر امنیت سخت‌افزاری به سوی امنیت نرم‌افزاری در حال حرکت است، مواضع پلیس نیز باید از پلیس محسوس به نامحسوس و کنترل‌های فیزیکی به غیرفیزیکی تغییر یابد.
۱۱	کم توجهی به انتظارات مردمی ناشی از نظارت مردمی و همگانی در فضای جدید متأثر از تکنولوژی اطلاعات و ماهی در تنگ آب بودن سازمان‌ها(امروزه هیچ نقصی از دید مردم پنهان نمی ماند و سازمان باید به این مهم توجه درخور را معطوف کند)
۱۲	فاصله و شکاف تا تحقق چشم انداز نظام: ویژگی‌های ماموران نیروی انتظامی در افق چشم انداز: صالح و امین بودن، کارآمدی، ایشارگر و فداکار، خلاق و سخت کوش، شجاع و مردم دار، دارای انگیزه الهی و مسئولیت پذیر بودن و برخوردار از منزلت و معیشت مطلوب، ویژگی‌های سازمانی نیروی انتظامی در افق چشم انداز: یکپارچگی و فراگیر بودن، منسجم و هماهنگ، کارآمدی، منعطف و نوآور، پویا، پاسخگو در مقابل حاکمیت و مردم، مردمی و حامی افراد مظلوم در برابر قانون شکنان و متجاوزان
۱۳	ماموریت گرا نبودن آموزش های پلیس و نداشتن آموزش همه جانبه و اثر بخش
۱۴	عدم توجه به مدیریت مشارکتی و کمبود نهادهای مدنی در جامعه ^۵ همیاران پلیس - (که این باعث سختی و مشکلات کار پلیس می گردد)

میانگین نظرات خبرگان بصورت خوش بینانه، محتمل ترین حالت و بدبینانه برای چالش‌های مردمی و فرهنگی در حوزه پلیسی در افق آینده به قرار جدول ذیل می‌باشد

جدول ۸: میانگین کل توافقی - چالش‌های فرهنگی محاسبه شده به روش دلفی فازی

میانگین نظرات حداقلی کل چالش‌ها	میانگین نظرات محتمل	میانگین نظرات حداکثری
۶/۳ (معیار ۳)	۷/۴۳ (معیار ۵)	۸/۷۰ (معیار ۷)

- تجزیه و تحلیل:

با توجه به محاسبات انجام گرفته به روش دلفی نتایج آمده در جدول نشان می‌دهد که چالش‌های استخراج شده با نمره بالا مورد تایید اجماع خبرگان قرار گرفته است.

۷-۳ - چالش‌های احصایی در حوزه خدمات و اقتصاد

جدول ۹: چالش‌های احصایی در حوزه خدماتی و اقتصادی به روش کیفی

ردیف	عنوان و شرح چالش
۱	عدم مشارکت کافی پلیس در فعالیت‌های اجتماعی و ارائه مشاوره روانشناختی به جامعه از طرفی افزایش بحران در خانواده، بهداشت، مسائل ارزشی و نظام‌های شهری کاملاً مشهود است
۲	شکاف موجود میان خدمات ارائه شده و خدمات مورد توقع جامعه: از بین رفتن مرزهای جغرافیایی و نزدیک شدن کشورها به هم از یک سو و رشد تنوع و بازیابی هویت تاریخی ملی از سوی دیگر و تغییر انتظارات مردمی برای خدمات جدید دقیق سریع و بروز، مانند خطرات جاده‌ها، گذر نامه، اماکن امن و...
۳	عدم تطبیق نیازهای کارکنان و سازمان با یکدیگر: خدمات روحی، رفاهی کارمندان و افسران با توجه به ویژگی‌های زمانی باید مورد نظر باشد والا انتظار سرعت و صحت عمل امکان پذیر نیست. (میزان ماهانه پرداختی به کارکنان و خدمات رفاهی ارائه شده و...)
۴	تغییر و جایجایی در ارزش‌ها: در جامعه امروز آهسته آهسته ارزش‌ها نسبت خود را با واقعیت و حقیقت از کف می‌دهند، و دیگر جایی برای اخلاق باقی نمی‌ماند. بنابراین ممانعت این کار خود سرمایه‌های فرهنگی چشم‌گیری را می‌طلبد. مثلاً جشن تولد و عروسی‌های همراه با ابتذال و قهوه‌خانه‌های پر از نوجوان و جوان و حتی زنانه از معضلاتی است که حل و فصل آنها نیاز به دانش، اعتبار و... می‌باشد
۵	ایجاد امنیت و آرامش در فضای مجازی برای جامعه خدمات جدیدی را می‌طلبد.

میانگین کل نظرات خبرگان به صورت خوش بینانه، محتمل‌ترین حالت و بدبینانه برای کل چالش‌های کالا و خدمات در حوزه پلیسی در افق آینده به قرار ذیل می‌باشد.

جدول ۱۰: میانگین کل توافقی - چالش‌های خدماتی و اقتصادی با استفاده دلفی فازی

میانگین نظرات حداقلی کل چالش‌ها	میانگین نظرات محتمل	میانگین نظرات حداکثری
۶/۱ (معیار ۳)	۶/۹۴ (معیار ۵)	۸/۱۲ (معیار ۷)

- تجزیه و تحلیل

نتایج محاسبات آمده در جدول فوق نشان می‌دهد که از نظر خبرگان چالش‌های احصایی از اهمیت بالایی برخوردار هستند.

۴-۷- چالش‌های احصایی در حوزه سیاست و قوانین

جدول ۱۱: چالش‌های احصایی در حوزه سیاسی و تقنینی با روش کیفی

ردیف	شرح چالش
۱	کاستی‌ها و خلأهای قانونی، نارسا و شفاف نبودن قوانین در برخی از محورهای اقتصادی و اجتماعی و... که باعث سختی کار پلیس می‌شود
۲	عام تلقی شدن نیروی انتظامی و کلیه مأموران پلیس و ناجا به‌عنوان ضابط که موضوع نادرستی است، و وجود تعارض‌ها و برخی اشکالات در قانون نیروی انتظامی در حوزه ضابطیت، و به کارگیری سربازان وظیفه در مقام ضابط به‌عنوان بدرقه متهم و ...،
۳	کاستی و کمبود تخصص‌های لازم در قوه قضائیه (برخی قضات در حوزه‌های جدید و فناوری‌های نوین بروز نشده‌اند)،
۴	نبود سیاستی منسجم در افغانستان و دیگر همسایگان برای جلوگیری از تولید و قاچاق مواد مخدر
۵	نبود طرح جامع مدیریت بحران امنیتی در ساختار انتظامی کشور، برنامه ریزی راهبردی مخالفان نظام برای بحران‌سازی و ایجاد تنش‌های قومی، فرقه‌ای، دانشجویی و صنفی در ساختار دکترین براندازی نرم
۶	نبود بسته سیاستی منسجم برای حمایت‌های تقنینی، نظارتی و اجرایی مؤثر
۷	ناپایداری امنیتی - سیاسی در کشورهای همسایه و احتمال تسری آن به استان‌های مرزی براساس قانون مجاورت
۸	توسعه کلان شهرها و احداث شهرهای جدید بدون توجه به تأمین زیرساخت‌های امنیتی، و نبود بسته سیاستی منسجم برای تضعیف انگیزش‌های مهاجرت به کلان شهرها

میانگین کل نظرات خبرگان بصورت خوش بینانه، محتمل‌ترین حالت و بدبینانه برای کل چالش‌های حوزه سیاست و قوانین در حوزه پلیسی در افق آینده از به قرار ذیل است.

جدول ۱۲: میانگین کل توافقی نظرات خبرگان برای چالش های حوزه سیاست و قوانین با روش دلفی فازی

میانگین نظرات حداکثری	میانگین نظرات محتمل	میانگین نظرات حداقلی کل چالش ها
۸/۳۵	۷/۳	۶/۲۵

- تجزیه و تحلیل:

نتایج محاسبات آمده در جدول فوق نشان می دهد که از نظر خبرگان چالش های فوق چالش های با اهمیت آینده ناجا در حوزه سیاست و قوانین است.

۵-۷- چالش های احصایی در حوزه ساختار و استراتژی:

جدول ۱۳: چالش های احصایی در حوزه ساختار و استراتژی به روش کیفی

ردیف	شرح چالش
۱	نبود زیر ساخت های لازم برای نظارت همگانی مردم بر پلیس
۲	سازمانهای متناسب با عصر حاضر سازمان های یادگیرنده هستند، ولی ساختار سازمان ناجا سلسله مراتبی است و فاصله زیادی تا رسیدن بدان در پیش دارد.
۳	رقابتی شدن نوآوری و خطر تنوع و تطور در جرایم، پیشرو بودن در امر ارائه خدمات و محصولات جدید را می طلبد و این نیازمند خلاقیت و نوآوری است که البته ساختار فعلی چنین ماموریتی را نمی تواند پشتیبانی کند.
۴	پلیس غیر چابک: سخت و مشکل بودن انجام ماموریت ها به دلیل لختی و کندی در مدیریت بحران های اجتماعی -
۵	نداشتن چشم انداز مشترک و عدم روحیه کار تیمی و مقاومت واحدهای عملیاتی در مقابل راهبردهای ستادی
۶	استفاده از فنون نارسا و نامناسب سنتی در تصمیم گیری و عملیات اجرایی
۷	پیش بینی آینده منابع انسانی با استفاده از روندهای گذشته :
۸	عدم وجود همبستگی مطلوب سازمانی در ناجا از اشکالات ساختاری و سازمانی فعلی پلیس است
۹	غیر تخصصی بودن پلیس و تاکید بر پلیس عمومی با ساختار حجیم، پیچیده و بیش از حد ناهمگون

میانگین کل نظرات خبرگان به صورت خوش بینانه، محتمل ترین حالت و بدبینانه برای کل چالش های ساختار و استراتژی در حوزه پلیسی در افق آینده از به قرار ذیل می باشد.

جدول ۱۴: میانگین کل توافقی نظرات خبرگان برای چالش های حوزه ساختار و استراتژی.

میانگین نظرات حداقلی کل چالش ها	میانگین نظرات محتمل	میانگین نظرات حداکثری
۶/۰۱	۶/۹۴	۸/۱۲

- تجزیه و تحلیل

نتایج محاسبات آمده در جدول فوق نشان می دهد که از نظر خبرگان چالش های احصا شده از چالش های با اهمیت آینده ناجا در حوزه سیاست و قوانین هستند.

بحث و پیشنهادات:

پلیس به زودی متأثر از تحولات جهانی شدن و پیدایش جامعه نوین با چالش ها و مشکلات بسیاری در ابعادی جدید که با تجربیات گذشته تفاوت های فاحش دارد (مراتب آمده در فوق) مواجه خواهد بود که این امر نیازمند انجام مطالعات عمیق مبتنی بر آینده پژوهی و آینده نگاری در مراکز مطالعاتی سازمان پلیس است که رفع و رجوع هریک از آنها نیازمند تشکیل اتاق های فکر و پانل های علمی^۵ تخصصی و ارائه راهکارهای ویژه و منحصر به فرد بوده و در واقع دانش، وقت، انرژی و اعتبار مورد نیاز خود را می طلبد که نه در حوصله این مقاله است و نه در تخصص فردی و شخصی؛ بنابراین ارائه راهکارها را به مجالس دیگر می گذاریم.

در راستای چالش های فوق پیشنهاد می شود:

۱. در دانشگاه پلیس به مباحث خلاقیت و نوآوری پرداخته شود و افسران پلیس به عنوان مدیران آینده ناجا آمادگی لازم برای رویارویی با مسائل مستحدثه جدید را داشته باشند؛

۲. برای مدیریت چالش های فهرست شده و مزبور در بالا راهکارهای اساسی اندیشیده شود؛

۳. گروه آموزشی و پژوهشی آینده پژوهی و یا آینده سازی و مدیریت خلاقیت و نوآوری و گروه های راهبردی تعالی و توانمند سازی ناجا در ساختار دانشگاه علوم انتظامی و سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا تشکیل و برای چالش های مورد اشاره راهکار لازم را ارائه کنند؛

۴. به منظور تربیت افسران خلاق و عالم برای دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی در مقاطع مختلف دروس آشنایی با دانش و تکنیک های نوین و بویژه آینده پژوهی و روش شناسی آن پیش بینی و اجرایی شود؛

۵. در هر کلانتری و پاسگاه واحدی ایجاد شود که به صورت علمی چالش های امنیتی، انتظامی، اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی را در حوزه استحضاری خود احصا و به مرکز تحقیقات و توسعه ناجا بصورت فصلی گزارش کند؛

۶. در تحقیقات آتی، ناجا در هر استان از کشور ضمن استفاده از اساتید و محققان بومی با پایش آینده پژوهی انجام شده در حوزه های مختلف صنعت، سیاست، اقتصاد و فرهنگ در همان استان و استان های هم جوار تحقیقات لازم در مورد تاثیر تغییرات این حوزه ها را بر امنیت و انتظامات پیش بینی و در مدیریت مورد بهره برداری قرار دهد.

منابع فارسی

- ایران زاده، سلیمان، (۱۳۸۰)؛ جهانی شدن و تحولات استراتژیک در مدیریت و سازمان؛ ناشر: مرکز آموزش مدیریت دولتی (تبریز).
- جانسون، اسپنسر، (۱۳۷۹)؛ چه کسی پنیر مرا برداشت؛ مترجم: مامک بهادرزاده، نشر: پیک آوین، چاپ دوم، تهران.
- رجایی، فرهنگ (۱۳۸۰)؛ پدیده جهانی شدن و صنعت بشری و تمدن اطلاعاتی؛ ترجمه عبدالحسین آذرنگ، چاپ اول، تهران: نشر آگه.
- خداداد حسینی، حمید (۱۳۸۵)؛ جزوه درس مدیریت فرایند نوآوری دوره دکتری؛ دانشگاه تربیت مدرس، چاپ نشده.
- دانابی فرد، حسن - الوانی، سید مهدی - عادل آذر (۱۳۸۸)؛ روش شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع؛ انتشارات صفار
- زاهدی، شمس السادات، (۱۳۸۰)؛ نقش فناوری‌های نوین ارتباطی در مدیریت دموکراتیک جامع؛ دانشگاه علامه طباطبائی، مجله مدیریت، صص ۶۸-۶۶.
- سلطانی فر، محمد (۱۳۸۳)؛ جامعه اطلاعاتی، مقاله در فصلنامه پژوهش و اندیشه شماره ۲؛ انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ناجا
- سایت اینترنتی <http://www.ghatreh.com/news/nn11416491>
- شکر خواه، (۱۳۸۴)؛ جامعه اطلاعاتی: چند دیدگاه بنیادی؛ فصلنامه رسانه سال شانزدهم شماره ۲
- شکر خواه، (۱۳۸۰)؛ «جهانی سازی، رسانه‌ها و چالش‌ها»؛ پژوهش و سنجش، شماره ۲۶-۲۵
- رستگار، علی (۱۳۸۹)؛ طراحی الگوی نیازسنجی آموزشی فرماندهان عالی ناجا؛ رساله دکتری در رشته مدیریت سیستم‌ها، دانشکده مدیریت و برنامه ریزی دانشگاه امام حسین (ع).

- صناعی و فتحی، (۱۳۸۰)؛ بازاریابی و تجارت الکترونیک، مجموعه مقالات همایش جهانی و شهرهای الکترونیکی و اینترنتی در جزیره کیش؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ص ۲۴.
- عمام، معصومه (بهار ۱۳۸۰)؛ جهانی شدن (تعاملات فرهنگی، راهکارها)؛ فصلنامه پژوهش و محسنی، منوچهر بهار، (۱۳۷۵). شبکه اطلاعاتی اینترنت، ویژگی ها و ...؛ فصلنامه رسانه، سال هشتم، شماره اول.
- باطنی محمد رضا، (۱۳۸۲)؛ فرهنگ معاصر؛ تهران، ویراست دوم چاپ دهم.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰)؛ عصر اطلاعات؛ ترجمه حسین چاووشیان، جلد دوم؛ تهران: طرح نو.
- کری، جیمز دبلیو، (۱۳۷۶)؛ ارتباطات و فرهنگ؛ مترجم: مریم داداشی، انتشارات نقطه، تهران، چاپ اول، ص ۲۴۸
- کیا، علی اصغر (بهمن ۱۳۷۸)؛ نظام نوین ارتباطات شبکه های الکترونیکی و ساختار متغیر معرفت؛ تهران: اداره کل تحقیق و توسعه رادیو، شماره ۱۸۷.
- ملکی فر، عقیل و همکاران (۱۳۸۵)؛ الفبای آینده پژوهی: علم و هنر شکل بخشیدن به فرد؛ تهران، اندیشکده صنعت و فناوری (آصف)،
- محسنی، منوچهر (۱۳۷۹)؛ «جوامع اطلاعاتی در گفت و گو با دکتر منوچهر محسنی»؛ نمایه پژوهش. س. چهارم، ۱۵، سنجش، سال هشتم، شماره ۲۵
- ناظمی، امیر. و قدیری، روح الله (۱۳۸۵)؛ آینده نگاری از مفهوم تا اجرا، وزارت صنایع و معادن، مرکز صنایع نوین؛ تهران
- هابرماس، یورگن (۱۳۸۰)؛ جهانی شدن و آینده دمکراسی؛ ترجمه کمال پولادی، چاپ اول، تهران: نشر مرکز.
- یاوری، امیر حسین (۱۳۸۶)؛ فردای پلیس ایران؛ تهران: دانشگاه علوم انتظامی

- Miles, Ian & Grunwald, Armin, 'Technology Foresight In Europe', Tech Monitor, jul-Aug 2003.
- Havss, Attila, "Socio-economic And Developmental Needs :Focus Of Foresight Programmes". Ankara, December 2003.
- Keenan, Michael. "Hand Book Of Society Foresight" ., 2003.
- Klusacek, Karl " ,Foresight Methodologies" , Training module 2.
- Martin, R. Ben, "Technology Foresight In Rapidly Globalizing Economy", Science And Technology policy Research, Brighton, 200

